

A woman with blonde hair, wearing a blue denim jacket over an orange top and a light-colored skirt, stands in the doorway of a white-framed greenhouse. She is smiling and holding a large wicker basket filled with various vegetables, including a sunflower, tomatoes, and leafy greens. The greenhouse is surrounded by lush green plants and flowers. The text 'KOTIPIHAN' is written in white capital letters above the main title 'KASVIHUONE', which is also in white capital letters but larger. A small white leaf icon is to the left of the main title. The author's name 'Sonja Lumme' is written in a yellow cursive font below the title. The publisher's name 'TAMMI' is at the bottom center.

KOTIPIHAN
KASVIHUONE

Sonja Lumme

TAMMI

KOTIPIHAN
 KASVIHUONE

Sonja Lumme

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI HELSINKI

Kiitokset

Lämmin kiitos kaikille teille, jotka avasitte kasvihuoneenne ovet tämän kirjan tekijöille:
Arja Harald, Pentti Heinä, Hyötykasviyhdistys ry (Annala), Paula Kaijanto, Pekka ja Tarja Korhonen, Heidi Kovanen ja Oke Järvinen, Maria Kesänen, Nina Petelius-Lehto ja Pekka Lehto, Suvi Lehtonen / Hirvihaaran kartano, Pirjo ja Pekka Lepikkö, Arja Maanpää-Lumme ja Mikael Lumme, Tiina Metsäpuro, Pokrova ja Isä Hariton, Tarja Pääkkönen, Eli Zabar, Touko Torkkel

Erikoiskiitos Kari Jurvaselle pitkällisen kasvihuonerakentamisen kokemuksen tuoman tiedon jakamisesta.

Teoksen kuviin on dokumentoitu paljon kauniita, itse suunniteltuja ja toteutettuja kasvihuoneita. Kirjassa nähdään myös valmiskasvihuoneita mm. seuraavilta yrityksiltä:
FinnFlame Oy (mm. luvussa Kasvihuone pystyyn!), www.finnflame.fi
Kivikangas Oy, (kasvihuoneet ja kasvihuonetarvikkeet) www.kivikangas.fi
Tuontiliike Ukkonen Oy, www.tuontiukkonen.fi

Kiitokset myös:

Biolan Oy (kasvualustat, kasvusäkit ja lannoitteet)

Schetelig Oy (taimikasvatusvälineistö, termoruukut, harsot, kankaat ja peitteet, koukut ja tertuntuet, vesitynnyri ym. puutarhatarvikkeet)

Kirjan tekemistä ovat tukeneet Suomen tietokirjailijat ry.
ja WSOY:n kirjallisuussäätiö.

© Sonja Lumme ja Kustannusosakeyhtiö Tammi 2014
Valokuvat © Arne Nylander
Ulkoasu ja taitto Sanna-Reeta Meilahti

ISBN 978-951-31-7685-3

Painettu EU:ssa

SISÄLLYS

	Lukijalle	7
	KOTIPIHAN KASVIHUONE	9
	Herrasväen orangeriasta jokamiehen ansariin	10
	Kasvihuone kotipihaan	12
	Kasvihuoneen kustannukset	14
	Kasvihuoneen koko ja malli	16
	Katemateriaalit ja runko	24
	Tarpeellista varustelua	31
	Pohjatytöt	33
	Lattia ja käytävät	38
	Kasvihuone pystyy!	46
	VILJELY KASVIHUONEESSA	53
	Kasvualusta	54
	Kastelu ja tuuletus	61
	Lämmitys	68
	Viilentäminen ja varjostus	74
	Kasvihuoneen varustus	77
	Pienemmät kasvisuojat	84
	Kasvihuoneen huolto ja pesu	88
	Talvettaminen kasvihuoneessa	92
	Esikasvatus ja kylvöt	96
	Lannoitus kasvihuoneessa	102
	KASVIHUONEEN KASVIT	107
	Puutarhurin onni	108
	Tomaatti	111
	Kasvihuonekurkku	119
	Paprika ja chili	125
	Munakoiso	131
	Viiniköynnös	137
	Ananaskirsikka	142
	Tomatillo	145
	Melonit	146
	Okra	149
	Persikka ja aprikoosi	151
	Basilika	153
	Kasvihuoneen tuholaiset ja niiden torjunta	158
	Kasvitaudit ja torjunta	170
	Kasvihuoneen vuosi	174
Siunattu sato	44	
Kukkaloistoa aikaisin keväällä	50	
Kesäpäivä Kangasalla	72	
Hiekkaviljelyä Hirvihaarassa	104	
Tomaatteja Manhattanilla	134	
Aina ei mene kuin elokuvissa	156	

SYD AFRICA
1904

Lukijalle

Meidän pihaamme ilmestyi ensimmäinen käsvihuone, kun olin kymmenen vanha. Se oli sellainen kaarien varaan rakennettu yksinkertainen, maapohjainen muovihuone, jollaisia kotipihoihin tuolloin pystytettiin kasvukautta pidentämään. Vaatimaton rakennelma, mutta täytti tehtävänsä. Äiti kasvatti siellä tomaatteja ja kurkkuja, ja auringon kypsyttämät hedelmät maistuivat käsittämättömän hyviltä.

Myöhemmin, kun tämä laulajanalku oli jo lentänyt pesästä, muovihuone vaihtui kennolevyiseen kasvihuoneeseen. Neliöitä siinä oli yli kolmekymmentä, ja mielestämme se näytti palatsilta viiniköynnöksineen. Kun tulin kaukaa pääkaupunkiseudulta kotitaloon vanhempiani tervehtimään, oli kasvihuonekierros aina ensimmäisenä ohjelmassa. Tuskin laukut oli laskettu eteiseen, kun äiti tarttui käteeni ja johdatti ylpeänä katsomaan uusimpia taimiaan ja kasviaarteitaan. Kasvihuoneen lämmössä istuttiin pitkään, ja vaihdettiin tärkeimmät kuulumiset kaikessa rauhassa, muulta maailmalta piilossa. Äidin ja tyttären yhteinen hetki.

Kun sitten sain oman puutarhan, oli selvää, että sinne tulisi kasvihuone. Ensimmäinen oli vaatimaton seitsemän neliön kasvari, mutta se tuntui unelmien täyttymykseltä. Punnitsin ja kirjasin puutarhapäiväkirjaani jokaisen kasvattamani tomaatintaimen tuottaman sadon, ensimmäisen hedelmän kypsymisen ja lajikkeiden makuvivahteet. Homma taisi vähän ryöstäytyä käsistä...

Nyt kotipihani kasvari on hieman kookkaampi. Tomaattien kasvatuksen lisäksi siellä on karaistu taimia, talvetettu ruusuja, järjestetty sadonkorjuujuhlia, otettu keväiset iltapäivätirsat, kirjoitettu päiväkirjaa ja vain istuskeltu ihmettelmässä luonnon suurta viisautta. Kesällä sisään astuessa vastaan lyö ihana, vihreä tomaatinlehtien tuoksu, kurkkupötkylät roikkuvat pinkeinä tukilangoissaan, ja kypsyvät raskaat rypäletertut tuottavat kasvattajalle suurta tyydytystä. Kasvihuone on puutarhan sydän, josta kevät alkaa, kun maass' on vielä hanki, ja syksyn viimeinen sato korjataan vasta ensimmäisten pakkasten jo käytyä.

Äiti on jo poissa, mutta edelleen minulla on tallessa tomaatinsiemenpusseja, joihin lajike on kirjoitettu hänen kauniilla käsialallaan. Äiti sanoi aikoinaan, että jos taivas on olemassa, se on varmasti jokaiselle omanlaisensa. Ja lisäsi sitten, että siinä tapauksessa häntä odottavat siellä kissat ja iso, kaunis kasvihuone. Ja äidin tuntien en epäile hetkeäkään, etteikö siinä juuri niin ole käynytkin.

A vibrant garden scene featuring a large, arched metal trellis structure covered in dense green foliage and numerous small purple flowers. In the foreground, there are various green plants and flowers, including some pink ones on the right. A wooden bench is partially visible in the lower right. To the left, a portion of a greenhouse with a white frame and glass panels is visible. The overall atmosphere is lush and colorful.

KOTIRIHAN KASVIHUONE

Herrasväen orangeriasta jokamiehen ansariin

Nykyisen kasvihuoneen edeltäjä oli vino-kattoinen lasinen huone, tarkoitettu arkojen kasviharvinaisuuksien talvettamiseen. 1700-luvun Euroopan hoveissa ruokien, kankaiden, hajusteiden ja kasvien arvo mitattiin sillä, mitä kalliimpia ja harvinaisempia ne olivat. Ymmärrettävästi sitrushedelmät olivat siitä eksoottisimmasta päästä ja himoittua tavaraa yltäkyläisissä illalliskemuissa. Isoissa ruukuissa kasvavia appelsiineja, sitruunoita ja mandariineja alettiin hoveissa talvettaa lasin alla suojassa talven kylmiltä, ja myöhemmin valikoima laajeni mm. persikoihin, viinirypäleisiin ja eksoottisiin kukkakaunottariin. Suojista tuli pysyvämpiä ja yhä komeampia talvipuutarhoja, joissa järjestettiin komeita juhlia suihkulähteiden solistessa ja appelsiinkukkien tuoksua. Nimensäkin, *orangerie*, nämä talvipuutarhat saivat ranskan kielen appelsiinista, *orange*.

Suomessa ei hoveja ollut, vaatimaton ja köyhä kansa kun olimme, mutta herraskartanoita kyllä. Ensimmäisen talvipuutarhan rakennutti Turun Akatemian jo 1750-luvulla. Fagervikin kartanon kaunis orangeria rakennettiin vuonna 1844, ja siellä kasvatettiin mm. viikunoita ja ananaksia. Tosin orangerie oli aivan liian hieno sana tavallisen kansan suuhun, joten nimi muuntui meillä muotoon oransseri tai ansari.

Myös Villa Anneberg eli Annalan kartano Helsingissä sai yksilappeisen, luonnonkivisen orangeriansa vuonna 1844, ja siellä talvetettiin puutarhan koristekasveja ja kasvatettiin muun muassa viinirypäleitä ja kaktuksia. Se on edelleen ympärivuotisessa käytössä. Tätä nykyä Annalan puutarhan hyötytarhaa hoitaa Hyötykasviyhdistys, ja orangeriassa talvehtii muun muassa mittava pelargonikokoelma.

Kasvihuone kotipihaan

Koskaan en ole kuullut kenenkään katu-
van kasvihuoneen hankkimista, sen sijaan moni
siitä haaveilee. Jokaisen puutarhaharrastajan
toiveissa kangastelee kasvihuone, ja jokainen
viherpuuhiin hurahtanut sellaisen ansaitsee-
kin. Ja kun sen vihdoon pihalleen saa, itse tehty muo-
vihuone tuo käyttäjälleen ihan yhtä paljon iloa kuin
viimeisen päälle varusteltu kuvaston kallein malli!

Kotipihan kasvihuone on yleensä ns. lämmittä-
mätön kausikasvihuone, erotuksena ympärivuotisesti
lämmitettävään ja valaistuun, ammattimaisen vilje-
lyn huoneeseen. Puhutaan myös kylmästä kasvihuo-
neesta, vaikka siitähän se on aika kaukana helteisenä
kesäpäivänä! Kotipihan kasvihuoneeseen voidaan tie-
tysti asentaa myös kiinteä lämmitysjärjestelmä, jolla
lämpötila saadaan talvellakin pysymään nollan ylä-
puolella, mutta yleistä se ei ole. Pääsääntöisesti har-
rastajakasvihuoneita ei käytetä kasvatukseen talvella,

se vaatisi lämmityksen lisäksi myös lisävalaistuksen
pimeimpään aikaan.

KASVIHUONEEN MAHDOLLISUUDET

Kasvihuone suojaa kylmältä, sateilta ja tuulilta. Se
pidentää kasvukautta mukavasti sekä keväällä että
syksyllä, ja sen ansiosta koko kesän lämpösumma
kasvaa huomattavasti. Siksipä siellä voidaan kasvat-
taa myös kylmänarkoja ja pitkää kasvukautta vaati-
via kasveja. Monia kasvihuoneessa viljeltäviä kasveja
voi kasvattaa suojaisessa ja lämpimässä paikassa avo-
maallakin, mutta siellä niiden sato jää yleensä paljon
pienemmäksi. Suomen leveysasteilla kasvihuoneesta
on paljon apua, ja mitä pohjoisemmaksi mennään,
sitä tärkeämpi on sen antama ylimääräinen kasvu-
aika ja lämpö.

Kasvihuoneessa voi tehdä paljon muutakin kuin

kasvattaa tomaattia ja kurkkua. Siellä voi säilyttää puutarhakalusteita ja -koneita talvella, talvettaa arempia puutarhan kasveja, ja sinne voi tuoda vaikkapa orkideat kesälomalle. Sitä voi käyttää taimikasvatukseen, kylvöjen tekemiseen ja taimien karaisuun. Kasvihuone voi toimia huvimajan tapaan oleskelutilana kesän sadepäivänä, siellä voi järjestää puutarhajuhlan, juoda marraskuussa glögiä ja toukokuussa äitienpäiväkahvit. Ja niitä kasvatettavia kasveja – niitä on paljon muitakin kuin tomaatti ja kurkku.

KASVIHUONEEN PAIKKA

Kasvihuoneelle tulisi valita valoisa ja tuulilta suojainen paikka. Täydellisessä maailmassa voisi eteläpuolella olla jokin harvahko puu tai pensas varjostamassa kovimmalta paahteelta, mutta tämä voi olla käytännössä mahdotonta. Puut ja pensaat kun tuppaavat kasvamaan, harvasta taimesta tuleekin aiku-

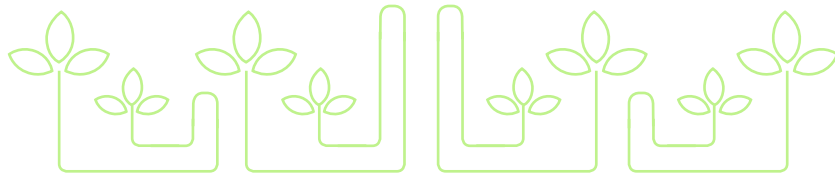
sena tuuhea ja korkea. Isoja puita ei saisi mielellään olla lähellä, sillä niiden juuret hakeutuvat hanakasti kasvihuoneen ravinteikkaaseen multa.

Jotta kasvit saisivat mahdollisimman tasaisesti valoa, kasvikasvihuone sijoitetaan pitkät sivut itään ja länteen päin. Silloin valottomalle pohjoispuolelle jää lyhyt sivu. Kasvihuoneen paikkaa suunnitellessa kannattaa seurata tontin valo-olosuhteita keväästä syksyyn, ei ainoastaan keskikesällä, jolloin aurinko paistaa taivaalta lähes kohtisuoraan alas. Syyskuussa, kun auringon säteet tulevat matalammalta, saattaa niiden tielle osua korkeita, varjostavia puita.

ONNEA!

Jos olet jo kasvihuoneen tyytyväinen omistaja, onneksi olkoon. Jos olet vasta hankkimassa kasvihuonetta, onneksi olkoon. Sinulla koko kasvihuonemaailma ja sen ilot ovat vielä kaikki edessä!

Kasvihuoneen kustannukset

Kasvihuoneen hinta voi olla melkeinpä mitä tahansa maan ja taivaan väliltä, siihen vaikuttaa koko, valittu materiaali, varustelutaso, oman työn ja kierrätysmateriaalin määrä sekä perustustyö. Kustannuksia mietittäessä kannattaa muistaa, ettei kasvihuone ole vain yhden kesän ilo, ja laadukkaan huoneen hankintahinta ei ehkä olekaan niin korkea jaettuna sen käyttövuosille.

Yksinkertainen kotipihan kasvihuone voi edullisimmillaan maksaa vain muutaman satasen, yläpäässä on sitten vain taivas rajana. Kun on kyse isommasta huoneesta karkaistulla lasilla ja kaikilla herkuilla, saattaa hinta olla jopa viisinumeroinen.

MUISTA MYÖS PERUSTUS JA SOKKELI

Perustustyön kustannukset ja sen materiaalikulut on huomioitava, vaikkei laskisi kasvihuoneen sisustusta ja teknisiä ratkaisuja mukaan hankintahintaan.

Perustuskustannukset riippuvat paljon maaperän laadusta ja käytetystä perustus- ja sokkeliratkaisusta. Jos kyse on isosta kasvihuoneesta ja maata joudutaan kaivamaan paljon, saattaa kaivinkoneen käyttö olla mielekästä, ja se nostaa kustannuksia. Valettu tai muurattu sokkeli on kestävä ja tyylikäs, mutta näkyy myös budjetissa. Perustukset eivät kuitenkaan saa olla se ensimmäinen säästökohde.

ITSE TEHTY VAI VALMISKASVIHUONE?

Tekemällä itse alusta pitäen säästää pitkän pennin, jos peukalo ei ole keskellä kämmenä ja on käytettävissä halvalla tai ilmaiseksi kierrätysmateriaaleja, esimerkiksi vanhoja ikkunanruutuja ja puutavaraa. Remontoinnista ja rakentamisesta ylijäänyttä materiaalia kannattaa hyödyntää. Jos lähtee rakentamaan tyhjästä ja maksaa täyden hinnan kennolevyistä, puutavarasta, ruuveista ja muusta tarvittavasta, ovat materiaalikulut suunnilleen samat kuin vastaavalla valmiskasvihuoneella tai saattavat jopa ylittää sen.

Hintaan vaikuttaa huomattavasti myös käytetyn ulkopuolisen työvoiman määrä. Valmiskasvihuoneissa on yleensä mukana enemmän tai vähemmän

selkeät ohjeet, joita noudattamalla kasvihuoneen saa kyllä itsekkin pystyyn. Kasvihuoneiden maahantuojaat tarjoavat myös kokoamispalvelua, ja jos kyseessä on isompi ja arvokkaampi huone, voi tuon palvelun käyttö olla hyvin perusteltua. Ainakin se säästää hermoja ja aikaa.

Kasvihuoneen koko ja malli

Kasvihuoneen kokoa ja mallia suunnitellessa täytyy ottaa huomioon tontin rajoitukset, rakennusmääräykset ja omat toiveet huoneen käytön suhteen. Tontin koko, korkeuserot ja muoto ovat tärkeitä, kun mietitään, mihin kasvihuoneen voi sijoittaa ja paljonko sille on käytettävissä tilaa. Paikkakunnan rakennusmääräykset selviävät ottamalla yhteyttä asianomaiseen virkamieheen, joka osaa kertoa, millaisia määräyksiä kasvihuoneen rakentamisessa on. Kevyemmän ja pienemmän kasvihuoneen pystyttämiseen ilman valettua perustusta ei yleensä tarvita lupaa, sen sijaan isompi ja pysyvämpi ratkaisu voi tarvita rakennusluvan. Naapurit täytyy tietysti huomioida ja sijoittaa kasvihuone niin, että se ei ole kiinni tontin rajassa tai varjosta pahasti naapuripihan kauneinta ruusupenkkiä tai oleskelualuetta.

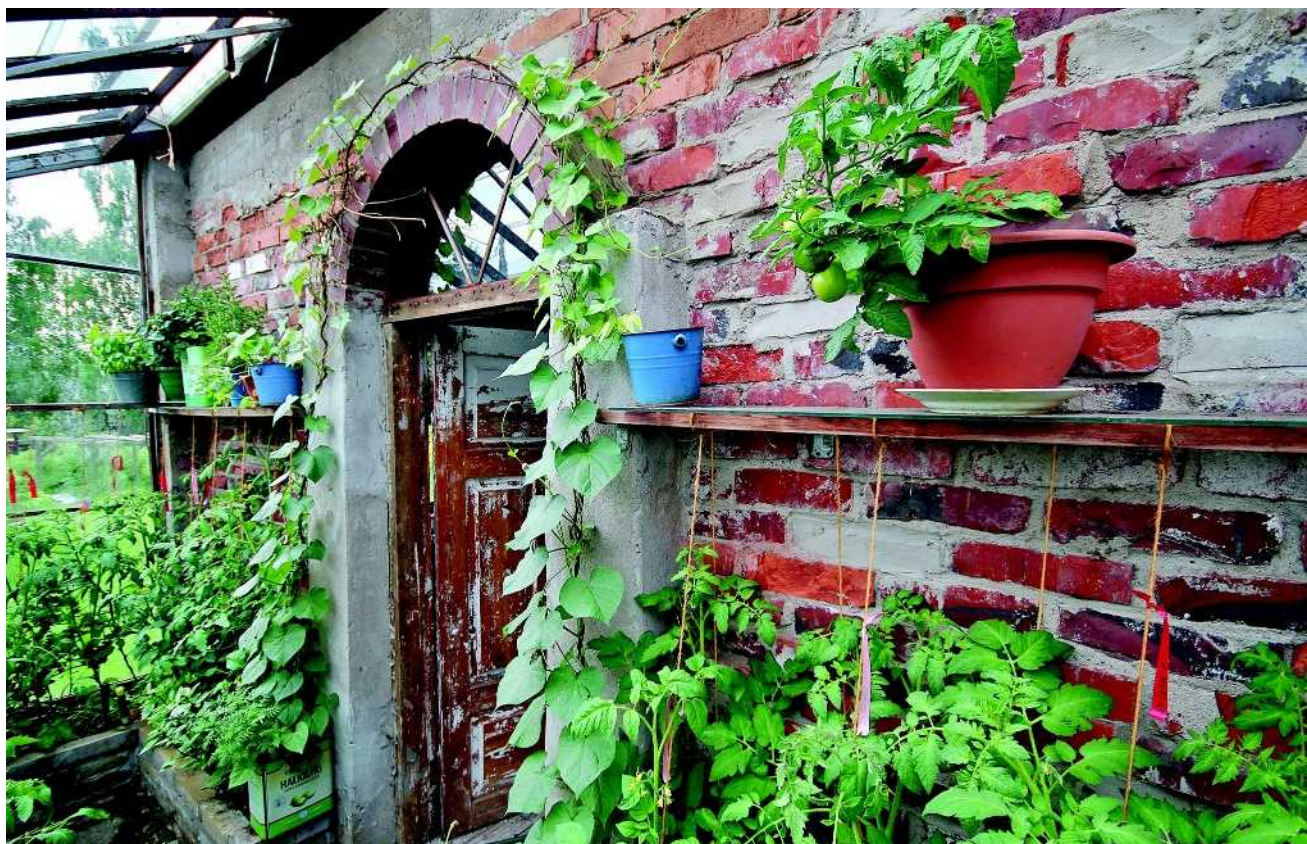
KASVIHUONEEN KOKO

Noin yleisesti ottaen kotipihan kasvihuoneen koon suhteen voi todeta yksiselitteisesti, että tässä tapauksessa isompi on aina parempi. En ole koskaan kuullut kenenkään valittavan, että tulipa hankituksi liian iso kasvihuone! Päinvastoin, yleensä ruokahalu kasvaa syödessä, ja muutaman neliön huone käy ahtaaksi hyvin nopeasti.

Mieti ensin, mihin tarkoitukseen kasvihuoneen haluat. Tuleeko siitä lähinnä oleskelutila, puutarhan kaunistus, jossa juodaan teetä ja ihastellaan muutamaa pelargonian? Vai haluatko kasvattaa tomaatteja ja kurkkuja koko perheelle, kerätä rypäleitä omasta viiniköynnöksestä ja kokeilla kymmentä eri chililajiketta? Tai ehkä, kuten useimmilla, haaveissa siintelevät molemmat vaihtoehdot?

Pienestäkin
kasvihuoneesta voi
hyvällä suunnittelulla
saada mukavan sadon.

Vajan kupeeseen rakennetussa kasvihuoneessa työkalut ovat aina käsillä ja varasto lähellä. Tiiliseinä varaa tehokkaasti lämpöä auringon paistaessa, ja kaunis ovi johtaa huoltopuolelle.

Silloin kannattaa huomioida, että pienikin pöytäryhmä vie kohtuullisen paljon tilaa, vähintään 2–3 neliötä tuoleineen. Kasvit ovat taimina pieniä, mutta kurkku ja tomaatti venyvät nopeasti 2–3-metriseksi, ja kasvavat myös leveyttä. Niitä voi istuttaa korkeintaan 3–4 kappaletta neliömetrin alalle. Jos toiveissa on vielä esimerkiksi viiniköynnöksen kasvattaminen, täytyy sille varata multatila vähintään 50 x 50 cm, ja versot levittäytyvät usean neliömetrin alueelle. Kasvihuoneessa täytyy olla myös riittävästi tilaa kasvien hoitoon, tarpeeksi leveä käytävä, jotta puutarhuri mahtuu kääntyilemään kasvustoa katkomatta. Tilaa olisi hyvä varata myös ruukutuspöydälle ja kasvihuoneen varusteille, kastelukannuille ja työkaluille.

Kokemuksen syvällä rintäänällä sanoisin, että vähänkin vakavammin kasvihuoneen käyttöä kasvatukseen ja oleskeluun suunnittelevan olisi syytä harkita vähintään 8–10 neliömetrin huoneen hankkimista. Toki neljässäkin neliössä mahtuu kasvatta-

maan muutaman kasvin, mutta yleensä sen kokoinen käy ajan myötä auttamatta pieneksi.

Ulkopuolisen on tietenkin mahdoton sanoa, minäkö kokoinen kasvihuone olisi juuri se oikea. Olen kuitenkin huomannut, että kaavalla 'oma arvio +50–100 % lisää' tulee aika hyvä lopputulos.

REILUMMAN KOKOISEN KASVIHUONEEN ETUJA:

- isommassa ja korkeammassa kasvihuoneessa lämpötila on tasaisempi: suurempi tila varastoi lämmön paremmin, toisaalta kuumuus ei muodostu tukahduttavaksi, koska ilma kiertää paremmin
- isommassa huoneessa tuuletusluukkuja on enemmän ja ilmanvaihto on tehokkaampaa
- kasvit voivat kasvaa väljemmässä, jolloin kasvitautit ja tuholaiset pysyvät paremmin aisoissa
- mahdollisuus käyttää kasvihuonetta

ERILAISIA PERUSMALLEJA

- harjakattoinen, nelikulmainen kasvihuone
- seinustamalli
- kasvihuone vajan kyljessä
- muovihuone (kaarimallinen tai muu)

HARVINAISEMPIA

- monikulmainen tai lähes pyöreä
- E- ja T-malli

monipuolisesti sekä oleskelutilana että kasvihuoneena

- isompi sato hyötykasveista saattaa olla jo taloudellisesti merkittävä hyödynnettynä ja säilöttynä
- mahdollisuus kasvattaa myös mielenkiintoisia monivuotisia, enemmän tilaa vaativia kasveja kuten vaikkapa viiniköynnöstä, persikkaa ja aprikoosia
- tarvittaessa sisään mahtuu kottikärry, tämä helpottaa hoitotoimenpiteitä, mullanvaihtoja ja syyssiivousta
- suurempi räystäskorkeus mahdollistaa kookkaampien kasvien kasvattamisen ja korkeammassa huoneessa on pitemmänkin puutarhurin mukava työskennellä
- talvella huonetta voi hyödyntää reiluna varastotilana

Pienemmän kasvihuoneen etuja? Niitä ovat kaikesta kompakti koko, pienemmät perustustyöt ja halpa hankintahinta. Muita etuja on vaikea keksiä, joten jos mahdollista, sijoita hieman enemmän ja hanki isompi.

Pulpettikattoinen seinustamalli voidaan sijoittaa rakennuksen seinustalle tai aidan viereen.

Tilava huone, joka on katettu uv-suojatulla kasvihuonekalvolla.

Tällaisista ammattiviljelijöiden huoneista tuttua kaari-muotoa on hyödynnetty pienemmässä mittakaavassa myös kotipihan muovihuoneissa.

KASVIHUONEEN MALLI

Kun kasvarin koko on päätetty, on aika valita sen malli. Suomalainen luottaa yleensä perinteiseen, kun kotipihaan valitaan kasvihuonetta. Hyvä niin, sillä kun yleensä tilaakin on rajoitetusti, sopivat selkeät linjat parhaiten puutarhoihimme. Monimutkaiset erkkerit, postimerkin kokoiset ruudut ja pikkusievät koristukset eivät tee oikeutta suomalaiselle maisemalle.

Valmishuoneista löytyy runsaasti eri mallisia, tyylikkäitä kasvihuoneita, ja tilaamalla suoraan maahantuojalta tai valmistajalta niihin on mahdollisuus saada paljon omia, persoonallisia ratkaisua. Itse suunnitellen ja rakentaen kasvihuoneesta saa tietysti juuri sen näköisen kuin haluaa.

HARJAKATTOINEN, NELIKULMAINEN KASVIHUONE Perinteisin kasvihuone on harjakattoinen, nelikulmainen malli, jossa ovi tai ovet ovat päätyseinässä. Valmiskasvihuoneista suurin osa on tämän mallisia, vain koko, korkeus ja varustelut vaihtelevat. Paitsi koolla, myös huoneen mittasuhteilla on merkitystä. Jos huoneessa on reilusti leveyttä, saadaan sinne mahtumaan kaksikin käytävää ja kolme samansuuntaista kasvupenkkiä. Näin saadaan kasvien käyttöön huoneen keskiosakin, ja voidaan hyödyntää huoneen korkein kohta katon harjan alla. Silloin esimerkiksi tomaateilla ja kurkuilla on tilaa kasvattaa vartta ja tuottaa enemmän satoa. Jos huoneessa on yksi käytävä keskellä, kasvit joudutaan sijoittamaan pääasiassa huoneen matalimpaan kohtaan, sivuseinän viereen räystään alle. Rakentamalla

Kasvihuoneen käytännöllisyyteen vaikuttaa koon lisäksi myös sen muoto. Leveässä huoneessa on viljelytilaa huoneen seinustojen lisäksi myös keskellä.

Reilun kokoiseen kasvihuoneeseen saa mahtumaan kasvien lisäksi kunnon oleskelutilan, jota voi hyödyntää vaikkapa perhejuhlissa. Huoneeseen mahtuu myös ruukutuspöytä.

reilusti korkeampi sokkeli saadaan korkeutta lisää, ja räystään allekin tulee enemmän tilaa. Huoneen korkeuttakin kannattaa siis miettiä jo suunnitteluvaiheessa. Hyvässä harjakattomallissa katto on 30 asteen kulmassa, jotta lumi ja vesi poistuvat tehokkaasti, ja aurinkoa saadaan optimaalisesti.

SEINUSTAMALLI Pulpettikattoinen kasvihuone rakennetaan yleensä talon tai piharakennuksen kupeeseen. Silloin huoneen yksi seinä muodostuu rakennuksen seinästä ja saa siitä tukea.

Kun pulpettikattoinen kasvihuone on rakennettu asuinrakennuksen seinustalle räystään alle, täytyy huomioida talvella katolta putoava lumi. Se saattaa rysäyttää seinustakasvihuoneen katon sisään yhtenä lauhana kevätpäivänä, jos lunta ei ole poistettu katolta hallitusti. Muuten seinustalle pystytetty

kasvihuone on toimiva ratkaisu, jos ei tarvitse kovin isoa viljelytilaa. Talon ulkoseinän verhouksen voi halutessaan suojata, mutta se ei ole välttämätöntä. Sille ei koidu vaurioita tällaisesta lämmittämättömästä kausihuoneesta.

Tämän mallin voi pystyttää myös kiinteän aidan viereen, jos se on pihan sopivin paikka kasvihuoneelle. Jos seinustamallin pystyttää hyvin routaeristetylle, jopa lämmitetylle terassille, se voi toimia myös viherhuoneena. Silloin lämpötila pidetään talvella vähintään viiden plusasteen tuntumassa.

KASVIHUONE VAJAN KYLJESSÄ Keski-Euroopan maissa ja Iso-Britanniassa näkee paljon huoneita, jotka on rakennettu umpinaisen pihavaraston kylkeen tai jatkeeksi. Tällöin vajan ja kasvihuoneen yksi seinä on yhteinen, ja huoneiden välillä on ovi. Usein

Kookkaan kasvihuoneen korkeutta voi hyödyntää monin tavoin. Korkeassa huoneessa ja isommassa tilassa lämpötilakin pysyy miellyttävän tasaisena.

Jos viiniköynnös kuuluu haaveisiin, kannattaa muistaa, että se vaatii reilusti tilaa joka suuntaan. Se ei siis sovellu kasvatettavaksi kaikkein pienimmissä kasvihuoneissa.

ainakin varaston kasvihuonetta vasten oleva seinä on rakennettu tiilestä tai kivistä, ja tämä varaa aurinkoisella säällä tehokkaasti lämpöä kasvihuoneen käyttöön. Kasvihuoneen yhteydessä oleva varasto on kätevä, sinne saa talteen ruukut, työkalut, lannoitteet ja muut kasvihuoneessa tarvittavat välineet. Itse viljelytila jää kokonaan kasvatuskäyttöön. Myös vesi- ja sähköpisteen voi vetää varaston puolelle, jossa ne ovat kätevästi käden ulottuvilla. Ovi varastohuoneesta

kasvihuoneeseen helpottaa työntekoa huomattavasti, ja on oikeastaan välttämätön, jotta tämän mallin käytännöllisyys toteutuisi parhaiten. Perustustyöt koko rakennelman osalta ovat tällaisessa ratkaisussa tietenkin järeämmät, mutta toisaalta rakennus on käytännöllinen ja kestävänsä tarkoitettu, usein kausinakin muurattuine seinineen.

MUOVIHUONE (KAARIMALLINEN TAI MUU)

Tällaisia itse tehtyjä kasvihuoneita oli kotipihoissa

KASVIHUONE ON PUUTARHAN SYDÄN, JOSSA KEVÄT ALKAA HANKIEN HOHTEESSA JA PITKÄ SATOKAUSI PÄÄTTYY VASTA MYÖHÄÄN SYKSYLLÄ.

KOTIPIHAN KASVIHUONE on ensimmäinen Suomen olosuhteisiin kirjoitettu kasvihuoneopas kotipuutarhurin näkökulmasta. Monien kiinnostavien kasvien kasvattaminen on pohjoisessa ilmastossamme mahdollista ainoastaan kasvihuoneen tarjoaman pitemmän kasvukauden ja lämmön ansiosta.

Hyvällä suunnittelulla puutarhaan nousee lisähuone, josta on monenlaista iloa vuosiksi eteenpäin. Kirja antaa hyviä neuvoja ja käyttökelpoisia vinkkejä kasvihuoneen valintaan, pystyttämiseen ja sen hyödyntämiseen.

Keväällä kasvihuoneen suojissa on hyvä karaista taimia, juurruttaa pistokkaita ja istuskella suunnittelemassa tulevan kasvukauden toimia. Tomaatit, kurkut, paprikat, chilit, munakoisot, melonit, viiniköynnökset ja monet muut kasvit kypsyttävät herkulliset hedelmänsä kasvihuoneen lämmössä, ja Suomen pitkät valoisat päivät tuovat niihin intensiivisen arominsa. Kasvihuoneessa voi myös talvettaa puutarhan arempia kasveja, järjestää sadonkorjuujuhlat tai tuoda vaikkapa orkideat sinne kesälomalle. Kasvihuoneesta on moneksi.

KUSTANNUKSET • MATERIAALIT • PERUSTUKSET • VARUSTELU •
KASVATTAMISEN NIKSIT • KASVATETTAVAT KASVIT • TUHOLAISET JA TAUDIT

SONJA LUMME on kiitetyn *Satoa saunan takaa* -kirjan kirjoittaja, televisiosta sekä lehdistä tuttu puutarhatoimittaja, laulaja ja näyttelijä. Hän on hurahtanut erikoistomaattien kasvattamiseen ja vaalii ansarinsa runsasta kasvivalikoimaa luonnonmukaisin keinoin.

9 789513 176853

ISBN 978-951-31-7685-3 | KL 67.3 | KANNEN KUVAT: ARNE NYLANDER